

## Conditia femeii Intr-un roman studiat Enigma Otiliei - G. Calinescu

Afirmatia scriitoarei Hortensia Papadat-Bengescu, referitoare la conditia femeii surprinde Intr-adevar elementele definitorii ale ipostazelor feminitatii, asa cum se reflecta In literatura. Din aceasta perspectiva, Otilia, personajul lui G. Calinescu din romanul Enigma Otiliei este ilustrativ, prin faptul ca sparge tiparele clasice, conferindu-i romanului modernitate.

De altfel, femeia din romanul modern, citadin depaseste tiparul traditionalist, rural, nu numai prin Incadrarea Intr-un alt tip de spatiu, ci si prin libertatile asumate: ea are acces la studiu, capacitatea de a lua decizii individual, de a hotar! In privinta propriului destin, desi este Inca dependenta financiar de partener. Otilia nu este un exemplu singular, ei alaturandu-i-se si alte eroine ale romanelor vremii: Ela (Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi, Camil Petrescu) sau Elena Draganescu (Concert din muzica de Bach, Hortensia Papadat-Bengescu).

Important critic si prozator interbelic, G. Calinescu ilustreaza conceptia sa critica si teoretica despre roman, considerandu-l pe Balzac modelul esential. In eseul Teoria romanului, el considera ca romanul trebuie sa fie o scriere tipic realista, care sa demonstreze idei printr-o experienta de viata. In acest sens, criticul respinge proustianismul din romanele vremii sale (Camil Petrescu), optand pentru formula realista, balzaciana, careia li adauga totusi unele elemente moderne, mai ales In ceea ce priveste personajele.

Acestea ilustreaza o umanitate canonica, prin tipologiile In care se Incadreaza, dand obiectivitate romanului. Ele se definesc printr-o singura trasatura, fixata Inca de la Inceputul romanului, si nu evolueaza, cu exceptia lui Felix. Restul reprezinta caracterele clasice, balzaciene: aristocratul rafinat (Pascalopol), cocheta (Otilia), femeia usoara (Georgeta), Iacomul (Aglae) avarul (mos Costache), arivistul (Stanica Ratiu), debilul mintal (Titi), fata batrana (Aurica). Nicolae Manolescu observa ca G. Calinescu Isi construiește personajele si In functie de etica lor. Astfel, unii actanti sunt dominati de moralitate (Felix, Otilia, Pascalopol), iar altii - de interese meschine (Aglae, Stanica). Aceasta viziune este una antitetica. Spre exemplu, inteligenta lui Felix este In contrast cu imbecilitatea lui Titi, iar feminitatea misterioasa a Otiliei - cu uratenia Auricai.

Un prim argument In sprijinul ideii formulate de Hortensia Papadat-Bengescu este faptul ca Otilia pare a fi singura fiinta care traieste cu adevarat In acest roman, prin firea sa imprevizibila, spontana, ce poate produce material romanesc. Ea este un personaj complex, definitoriu, eponim. Titlul anticipeaza tema romanului care pune accentul pe caracterul imprevizibil al eroinei si care face din opera o poveste a enigmei feminitatii. In intentia scriitorului, cartea purta titlul Parintii Otiliei, ilustrand astfel motivul balzacian al paternitatii, urmarit In relatiile parinti-copii, In contextul epocii interbelice. Fiecare dintre personajele romanului poate fi considerat parinte al Otiliei, pentru ca, Intr-un fel sau altul, ei li hotarasc destinul. De pilda, mos Costache Isi exercita lamentabil rolul de tata, desi nu este lipsit de sentimente fata de Otilia. El se gandeste la viitorul ei, vrea chiar sa o

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

Infieze, dar amana la nesfarsit gestul. si Pascalopol, mult mai varstnic decat Otilia, marturiseste ca, In iubirea pentru ea, Imbina pasiunea cu paternitatea. Titlul Enigma Otiliei sugereaza comportamentul derutant al eroinei, uneori absurd, care-l uimeste pe Felix: "Nu Otilia are o enigma, ci Felix crede ca o are", marturiseste G. Calinescu, justificand titlul romanului. Pentru orice tanar de 20 de ani, fata care Il respinge, dar li da In acelasi timp dovezi de afectiune va fi enigmatica.

Ea este prezentata In mod direct de catre narator, care li atribuie rolul de observator lui Felix, la Inceputul romanului: "fata maslinie, cu nasul mic si ochii foarte albastri arata si mai copilaroasa Intre multele bucle si gulerul de dantela". Portretul personajului se completeaza prin alte trasaturi, precum cochetaria, bunul gust In vestimentatie: "Fata subtirica, Imbracata Intr-o rochie foarte larga pe poale, dar strimta tare la mijloc..."

Un al doilea argument care evidentiaza conditia personajului, reliefand modernitatea acestuia, se refera la capacitatea Otiliei de a-si analiza lucid sentimentele: "Eu sunt o zapacita, nu stiu ce vreau, eu sunt pentru oameni blazati ca Pascalopol". Astfel, ea ar prefera ca Pascalopol sa-i fie unchi, dar nu-l refuza nici ca sot, pentru ca este un barbat "chic, delicat, care-i poate oferi imposibilul fara sa-i ceara nimic".

Autocaracterizarea li completeaza portretul Otiliei, care-si cunoaste foarte bine soarta de fiinta tolerata, obligata sa-si rezolve singura problemele vietii. Interesant este ca, desi superficiala, ea are totusi constiinta acestei superficialitati tipic feminine: "cand tu vorbeai de ideal, eu ma gandeam ca n-am sters praful de pe pian"; "Noi, fetele, Felix, suntem mediocre si singurul meu merit e ca-mi dau seama de asta".

In al treilea rand, personajul Isi dezvaluie complexitatea, prin caracterizarea indirecta, ce reiese din faptele si comportamentul sau, din modul In care vorbeste si din relatiile cu celelalte personaje. Astfel, descrierea camerei fetei corespunde modelului balzacian, care propune tehnica focalizarii. Descrierea cadrului In care traieste devine o modalitate de patrundere In psihologia personajului, iar camera Otiliei, prin detaliile surprinse, vorbeste despre caracterul ei dezordonat si spontan: "Sertarele de la toaleta si de la dulapul de haine erau trase afara In felurite grade si In ele se vedeau, ca niste intestine colorate ghemuri de panglici, camasi de matase mototolite...". Faptul ca era interesata de moda vremii justifica bunul gust, rafinamentul, dragostea de muzica si armonie.

Comportamentul fetei este derutant pentru cei din jur. Ea impresioneaza prin naturalete, prin calitatile tipice vlrstei adolescente: gusta oricand farmecul jocurilor copilaresti, escaladeaza, la mosia lui Pascalopol, stogurile de fan, cunoaste detaliile rostogolirii prin iarba. Traieste din plin viata si nimic nu o Impiedica sa rada In hohote sau sa fie melancolica: "Imi vine uneori sa rad, sa alerg, sa zbor. Vrei sa fugim? Hai sa fugim!"

Nu In ultimul rand, personalitatea Otiliei este evidentiata prin reflectarea ei In constiinta celorlalte personaje, ca si cum ar fi vazuta In mai multe oglinzi paralele, prin tehnica reflectarii poliedrice. Astfel, mos Costache o considera fata cuminte si iubitoare, "fe-fetita lui", pe care o protejeaza, dar nu are forta de a lua decizia Infierii ei. Aurica o invidiaza, considerand-o o rivala In alegerea

barbatilor: "E o sireata, cauta numai barbati In varsta, bogati". Cel mai violent o sanctioneaza Ti ti: "Otilia este o tarfa care a dormit cu Felix si acum doarme cu Pascalopol". Stanica vede In Otilia "o fata faina, desteapta", colegii lui Felix o considera "cea mai eleganta conservatoare", Aglae o detesta, prin apelative precum "dezmatata", "stricata", "zanatica". Cei doi barbati Intre care penduleaza eroina completeaza acest portret: In timp ce, pentru Felix, Otilia reprezinta feminitatea tulburatoare, Pascalopol marturiseste ca nu poate delimita sentimentele virile de cele paterne. Pentru ambele personaje masculine, Otilia este, Intr-o anumita etapa a existentei lor, o enigma, ceea ce justifica titlul romanului.

In concluzie, evolutia personajului eponim din romanul calinescian justifica afimiatia prozatoarei Hortensia Papadat-Bengescu, evidentiind complexitatea psihologica si dinamica interioara a figurii feminine din romanul citadin interbelic.